

Konstancin-Jeziorna, 28 czerwca 2018 r.

Diagnoza europejskiego rynku energii elektrycznej z perspektywy polskiego operatora sieci przesyłowej

Zarządzanie systemem elektroenergetycznym i jego bilansowanie jest coraz bardziej skomplikowane i kosztowne, a europejscy operatorzy energii elektrycznej stają przed nowymi wyzwaniami. Chcąc zapobiec niestabilności działania systemów oraz rosnącym kosztom energii dla odbiorców końcowych, należy rozpocząć zmiany obecnego kształtu rynku energii elektrycznej – takie wnioski płyną z publikacji „Europejski rynek energii elektrycznej – diagnoza” przygotowanej przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne.

- W Europie toczy się spór o model rynku energii elektrycznej. Jest to spór najistotniejszy spośród tych, które dotyczą przemysłu elektroenergetycznego, choć pozostaje w cieniu innych debat – podkreśla Eryk Kłossowski, Prezes Zarządu Polskich Sieci Elektroenergetycznych. – Kwestią sporną jest docelowa architektura tego rynku, w tym m.in. stosunek do rozległości geograficznej obszarów rynkowych, w których wyznaczane są ceny energii, rezerw i usług systemowych – dodaje Prezes Zarządu PSE.

„Europejski rynek energii elektrycznej – diagnoza” to pierwsza z cyklu publikacji PSE dotyczących europejskiego rynku energii elektrycznej. Jej celem jest zapoczątkowanie otwartej dyskusji o nieefektywności dzisiejszego europejskiego modelu rynku energii elektrycznej oraz docelowym jego kształcie.

Obecne wyzwania, związane z rosnącą liczbą prosumentów, zwiększająca się rola OZE i generacji rozproszonej, a także zmianą struktury popytu wywołaną m.in. przez rozwój elektromobilności – stawiają operatorów przed koniecznością zweryfikowania założeń, które legły u podstaw integracji europejskiego rynku energii elektrycznej. Aktualnie procedowane rozwiązania są bowiem często odpowiedzią na minione już, a nie obecne i przyszłe wyzwania. Dlatego też, w diagnozie PSE wskazane zostały kluczowe obszary wymagające zmian modelu rynku:

podział na duże obszary cenowe (strefy)

Dzisiaj obszary cenowe są definiowane w dużej mierze przez granice państw, bez właściwej analizy zdolności przesyłowych w ich ramach. Ze względów politycznych trudno korygować ich kształt, by osiągnąć ich optymalną konfigurację. Ponadto reprezentacja sieci w modelu strefowym jest uproszczona, co powoduje oddzielenie operacji rynkowych od działań systemowych (uzależnionych od uwarunkowań fizycznych). W opinii PSE, w ramach dużych obszarów cenowych rezultaty procesu rynkowego są niejednokrotnie niemożliwe do fizycznej realizacji, co wymaga podejmowania kosztownych działań zaradczych przez operatorów sieci przesyłowej. W przyszłości może to doprowadzić do poważnego naruszania limitów bezpieczeństwa funkcjonowania systemu.

preferencje dla jednotowarowego rynku energii

Wymiana na rynku energii elektrycznej może odbywać się w formule rynku jednotowarowego – gdzie w procesie rynkowym przedmiotem wymiany jest energia, jak obecnie w większości krajów Europy, lub dwutowarowego – gdzie procesy rynkowe dotyczące energii i mocy są rozdzielone. Istnieje uzasadniona obawa, że w przyszłości sygnały cenowe wysyłane w ramach rynku jednotowarowego

nie stworzą warunków do funkcjonowania lub budowy źródeł niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa stabilnej pracy systemu elektroenergetycznego, co w przyszłości może skutkować deficytami w generacji. Rynek jednotowarowy nie daje także prawidłowych sygnałów do inwestowania w rozwój sieci, co może prowadzić do przewymiarowania inwestycji. W rezultacie, w opinii PSE, rynek jednotowarowy nie jest dostosowany do wyzwań o charakterze technologicznym i biznesowym, przed którymi stoi sektor.

preferencja dla wymiany międzystrefowej

Wymiana międzystrefowa, traktowana jako kolejny krok w stronę jednolitego europejskiego rynku energii, przyczynia się z kolei do narastających problemów w zarządzaniu siecią. Wynika to ze sprzeczności pomiędzy fundamentalną cechą modelu strefowego, jaką jest założenie o „miedzianej płycie”, to jest o braku ograniczeń w przepływie energii w ramach danej strefy, a preferencją dla transakcji międzystrefowych, których rozmiary ograniczają zdolności przesyłowe. W rzeczywistości niepełne wykorzystanie infrastruktury dedykowanej do wymiany międzystrefowej związane jest głównie z niedoskonałościami rynku strefowego, w tym w szczególności przepływami niegrafikowymi (*loopflows*), czyli przepływami mocy w obrębie sieci przesyłowej jednego operatora powodowanymi przez transakcje handlowe zawarte w sąsiednich obszarach rynkowych. Osiągają one coraz większą skalę, przez co zagrażają bezpiecznej pracy połączonego systemu elektroenergetycznego oraz mogą uniemożliwić realizację celów polityki energetycznej UE. Tego problemu nie rozwiążą regulacje sztucznie wymuszające zwiększenie zdolności wymiany międzystrefowej i skutkujące jedynie pozornym jej wzrostem.

Uparte trwanie przy rozwiązaniach, które pozwoliły w przeszłości zbudować współczesny europejski rynek energii jest nieuzasadnione. *Europejski sektor elektroenergetyczny nie powinien się zamykać na nowe koncepcje, a raczej szukać skutecznych rozwiązań – podkreślają autorzy diagnozy. W ich opinii receptą na europejskie wyzwania są jak najmniejsze obszary rynkowe oraz wynikające z nich „sygnały lokalizacyjne, które pozwolą efektywniej wykorzystać infrastrukturę sieciową bez naruszania limitów bezpieczeństwa funkcjonowania sieci. Właściwa architektura rynku ułatwi osiągnięcie wszystkich celów europejskiej polityki energetycznej i podniesie dobrobyt wszystkich Europejczyków.”*

W kolejnych opracowaniach PSE zaprezentują zarys koncepcji rynku, która odpowiada na wskazane w diagnozie nowe wyzwania: rynku efektywnego, bezpiecznego, transparentnego i dającego kompatybilne bodźce.

Pełna wersja diagnozy jest dostępna na stronie www.pse.pl

***

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE) są operatorem elektroenergetycznego systemu przesyłowego (OSP) w Polsce. Spółka jest własnością Skarbu Państwa o szczególnym znaczeniu dla polskiej gospodarki. Zakres jej odpowiedzialności określony jest w ustawie Prawo energetyczne.

PSE zajmują się przesyłaniem energii elektrycznej do wszystkich regionów kraju. Spółka odpowiada za bilansowanie systemu elektroenergetycznego oraz utrzymanie i rozwój infrastruktury sieciowej wraz z połączeniami transgranicznymi. Spółka udostępnia także, na zasadach rynkowych, zdolności przesyłowe dla realizacji wymiany transgranicznej.

PSE są właścicielem 14 195 kilometrów linii oraz 106 stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć.